

Petra Hesová
Romantická povídka Karla Sabiny

Petra Hesová předložila promyšlenou a dobře koncipovanou rigorózní práci. Svoje zkoumání předběžnové prozaické tvorby Karla Sabiny opřela o širokou znalost pramenů i odborné literatury. Práce je (nutně) pouze výběrem z obsáhlejšího materiálu, ale její uspořádání přesto umožňuje nahlédnout obsah a tendence Sabinových próz ze 30. a 40. let celistvě a podává o spisovatelově směřování komplexní obraz.

V obsáhlé úvodní kapitole diplomantka vychází z obecných definic romantické literatury a na příkladu novely *Hesperidky (Ervin)* sleduje, jak Sabina naplňuje její distinktivní znaky. Vedle obecného závěru o Sabinovi jako spisovateli, který v české literatuře představuje vyhraněně romantický typ, jehož tvorba snad nejúplněji odpovídá normám romantické kultury normám, přináší kapitola i řadu cenných dílčích postřehů (např. o vypravěčské ironii, o uplatnění hudebních motivů nebo o motivu Prahy v Sabinových prózách).

Nápaditými poznámkami a odbočkami jsou ostatně protkány i následující kapitoly, Autorka však nikdy neztrácí ze zřetele hlavní cíle. V obsáhlé druhé kapitole se věnuje postavám Sabinových povídek. Vedle emblematicky romantických typů poutníka nebo hrobníka (na příkladu stejnojmenných novel) tu v rámci interpretace povídky *Adéla* vytvořila i pozoruhodnou typologii Sabinových ženských hrdinek.

Ani kapitola o čase a prostoru nezůstává jen u konstatování vyvozených z interpretovaných textů, tedy z dosud nepublikované novely *Čech a historických Obrazů ze XIV. a XV. věku*. Diplomantka tu mj. příklady ze Sabinových próz dokládá hodnotovou dichotomičnost divoké přírody (pustina) i lidských sídel (hrad, domov) apod.

Skutečným významovým vyvrcholením a pointou celé práce je potom závěrečná kapitola, která na výkladu povídky *Obrazy a květy snů* objevně rekonstruuje Sabinovu koncepci snění jako prostředku vnitřní proměny subjektu a tedy i možnosti nahlížení skutečnosti z nových perspektiv.

Popis práce nemůže postihnout kvality, které chci vyzdvihnout zvlášť:

Východiskem práce je široce založená historická úvaha, její těžiště však spočívá v detailních interpretacích konkrétních textů. Autorka tedy prokázala schopnost nahlížet literární jevy z různé perspektivy a svá zjištění usouvztažnit ve smysluplný celek.

Připomenout chci také novost práce. Autorka prostudovala množství materiálu, který zůstával literární historií více než století a půl nereflektován. Shromáždila málo známé Sabinovy texty, popsala je a utřídila; a pokročila ještě dál – na jejich podkladě dokázala vytvořit a analýzou těchto textů i obhájit vlastní představu o Sabinovi jako osobitém a v českém kontextu výjimečném autorském typu.

Množství odkazů a obsáhlý poznámkový aparát dávají jen částečnou představu o autorčině práci. V Příloze I najdeme Sabinovy předběžné povídky seřazené do přehledné tabulky. Autorka však Sabinovy povídky srovnává i s prózami jiných autorů (objevně např. s K. Stefanem) a připomíná i texty, které dosud literární historie neznala (např. Sabinovy *Procházky v oboru mystiky, romantiky a bájení*). Výkonem, který si zaslouží ocenění, je Příloha III, tedy kompletní přepis takřka nedostupné novely *Vesničané*, a především Příloha II, přepis rukopisu novely *Čech*.

Nutnost vyrovnat se s nedávno vydanou Charyparovou monografií byla pro autorku před závěrem její práce úkolem navíc. Způsob, jakým se ho zhostila, jen umocňuje naše přesvědčení o její kompetenci. Poukázala na Charyparovo chybné čtení některých jednotlivostí i celých textů, ale dokázala jeho práci přiznat i přednosti.

Od posuzovatele se očekávají i výhrady, v tomto případě je však shledávám obtížně. Snad bych jen autorku poprosil, aby vždy dbala na možnost ukončit souvětí dřív, než se stane pro čtenáře příliš složitým. Ani občasná syntaktická náročnost však neuměňuje čtenářský dojem z práce. Autorčino osobní zaujetí se plně promítlo do jejího textu. Málokdy je možné tak oprávněně říci, že četba odborného textu byla strhujícím zážitkem.

Autorka se vymezila proti konvenčnímu pojmání romantismu jako tvůrčího postoje spojeného téměř výhradně s osobností K. H. Máchy a s důvěrou proti němu postavila málo známé dílo Karla Sabiny. Sabina jí tuto důvěru vrátil.

Práce jednoznačně vyhovuje požadavkům kladeným na rigorózní práci